

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КУЛЬТУРИ І
МИСТЕЦТВ**

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ ПІДРОЗДІЛ «МИКОЛАЇВСЬКА ФІЛІЯ
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ»**

**Факультет мистецтв
Кафедра музичного мистецтва**

Методичні рекомендації

Для самостійної роботи студентів з навчальної дисципліни

«Спеціальний інструмент»

Розділ «Робота над художнім твором»

Для спеціальності 025 «музичне мистецтво»

Освітня програма «Фах»

Автори:

кандидат педагогічних наук, доцент Іванова В.Л.

Миколаїв - 2021

Іванова В.Л.

Методичні рекомендації для самостійної роботи студентів з навчальної дисципліни «Спецінструмент». Розділ «Робота над художнім твором» / уклад. В.Л.Іванова. – Миколаїв. ВП «МФ КНУКіМ», 2020. – с. 18

Затверджено на засіданні кафедри протокол №7 від 11.01.2021р.

Методичні вказівки призначено для самостійної роботи студентів спеціалізації 025 «Музичне мистецтво» з навчальної дисципліни «Спецінструмент».

Подані методичні рекомендації з «Вивчення художнього твору» мають на меті допомогти студенту визначитись з алгоритмом самостійної роботи. Відтак метою і завданням самостійної роботи при засвоєнні музичного твору є формування професійних умінь і навиків розбору і інтерпретації художнього твору, що передбачає здатність без сторонньої допомоги зорієнтуватись в незнайомому музичному матеріалі, правильно розшифрувати авторський текст, скласти переконливу інтерпретацію виконуваного твору.

В рекомендаціях визначені етапи планування занять, які направлені на роботу над художнім образом, як основна частина процесу вивчення музичного твору. В роботі надано виконавський план, який допоможе студенту в роботі над створенням особистого уявлення музичного образу.

Робота над музичним твором висуває багато завдань, які необхідно виконавцеві поступово і послідовного вирішувати. Перш за все, це вірне прочитання нотного тексту, осмислення авторського задуму, вивчення глибинного підтексту і створення власного уявлення про твір – втілення у «живе» звучання.

Рекомендації складені відповідно вимогам по спеціальності, припускає розвиток навиків самостійної роботи при засвоєнні закономірностей роботи над музичним твором, виявлення допомоги студентам у розширенні їх знань з музично-теоретичних дисциплін.

МЕТОДЧНИЙ МАТЕРІАЛ

Сутність музично-виконавської діяльності складається у тому, щоб творчо прочитати художній твір, розкрити в своєму виконавстві той емоційно-смісловий зміст, який було закладено автором твору. Характер музики, її емоційний смисл повинен бути переданий максимально точно і впевнено. У той же час творче виконавство буде тільки у тому випадку, коли в нього буде привнесене особистісне, індивідуальне розуміння і переживання музики, що надає інтерпретації особову неповторність і впевненість. Тому, задача музичного виконавства полягає у донесенні авторського тексту з більш близьким його змістом.

Аналізуючи методичну літературу з питань теорії, методики викладання гри на духових інструментах показав, що в роботі над художньою стороною виконання визначені загальні закономірності, яких дотримуються більша частина духовиків-виконавців і педагогів. Це дозволяє нам сформулювати базові основи «технології» роботи над художнім образом музичного твору при його вивченні в класі спеціального інструменту.

Вивчення твору триває в чотири етапи:

1. Ознайомчий.
2. Детальна робота над твором.
3. Виконавський план – драматургічна лінія розвитку художнього образу.
4. Завершальний, підготовчий до концертного виступу.

Перший етап – ознайомчий

Метою цього етапу є створення первісного узагальненого уявлення про твір, його характер, настрої музики. Цей етап особливо важливий тим, що первісне уявлення про музичне інтонування закріплюється підсвідомо, і на скільки воно буде ярким, вірним, відповідати авторському задуму, залежить багато від ефективності подальшої роботи.

Свіжіть і яскравість первісного враження несе в собі особистісне переживання, що в подальшому буде визначати індивідуальні особливості інтерпретації.

Перш за все, необхідно обійняти твір у цілому: загальне уявлення про музичний текст, основні засоби виразності, елементи форми, емоційні кульмінації. Також необхідно ознайомитися з творчістю композитора, визначити особистості його стилю, характерні засоби художньої музичної мови.

Ведуча роль при ознайомленні з твором грають навички швидкої орієнтації читки нот з аркушу. При читанні потрібно правильно виконувати штрихи, ритмічний малюнок. Від штрихів неабиякою мірою залежать характер виконання фрази, її виразні відтінки. Підібрані відповідно до музичного змісту музичного твору, штрихи сприяють також правильному диханню, артикуляції фрази, а отже – її виразності. Штрихи, як і інші виразові засоби, визначаються конкретним змістом виконуваної музики. Проте штрихові позначення, що виставляються в нотному тексті, багато в чому умовні, внаслідок чого вони вимагають уточнень і доповнень. Останні виробляються виконавцем відповідно до його виконавського задуму, з урахуванням стильових особливостей інтерпретованого твору. Прагнучи до виразності музики, кожен виконавець-інструменталіст повинен упевнено володіти різними штриховими прийомами і при виборі того або іншого штриха брати до уваги стильові, жанрові особливості виконуваної музики.

При знайомстві з текстом музичного твору можна також послухати у аудіо записи видатних майстрів-виконавців. Щоб уникнути копіювання, можна прослухати твір у виконанні різних музикантів, познайомитися з різними варіантами інтерпретації. Тоді більш прозоро стане багатозначність музичного образу, багатоваріантність його художнього прочитування, які дають виконавцю можливість проявити свою творчу індивідуальність. Знайти свою особисту трактовку твору.

При визначенні характеру твору слід уважно вивчити маючі у нотному тексті авторські позначки – позначення темпу, настрою музики, характеру звучання, динаміки, штрихів.

Таким чином, можемо підсумувати більш важливі моменти першого етапу роботи:

- Цілісне охоплення нотного тексту музичного з визначенням стилістики композиторської мови;
- Загальні відомості про музичний твір: жанр, форма, тональність;
- Прослуховування звукозапису видатних майстрів-музикантів;
- Вивчення авторських позначень.

Другий етап – детальна робота над твором

Основною метою другого етапу є подальше заглиблене вивчення музичного твору, осмислювання змісту. Ретельне вивчення твору прояснює процеси розвитку твору, уточнює слухове уявлення про грані музичного образу, дає розуміння окремих засобів музичної виразності художнього образу.

У розкритті художнього змісту твору першочергову роль грає грамотний і всебічний аналіз.

Аналіз твору повинен бути аналітичний аналіз, який буде спрямований на пошук «загального смислу» твору через виділення і детального вивчення окремих компонентів, які входять до цілісної структури музичного образу.

Основні задачі аналітичного аналізу:

1. Визначення структури змісту твору, його основні розділи. Аналіз композиційної будови.
2. Виставлення по-фразового дихання, фразування. Установлення цезур.
3. Робота над звукоутворенням та звуковеденням. Відшліфовування різних видів штрихів – з точки зору їх емоційно-сміслового значення, які виконують художньо-виразні функції.
4. Робота над фразировкою: досягнення закінченості думки. Визначення вершини, зв'язок з іншою фразою.
5. Зміна динаміки в залежності від розвитку художньо-змістовного наповнення: визначення головної та часткових кульмінацій твору, зміни настрою.
6. Визначення технічних труднощів: теситурних, ритмічних, динамічних.

На цьому етапі роботи з музичним твором однією з проблем є *звучання інструменту*. Звук – основний засіб виразності. Робота над звуком тісно пов'язана з

розвитком слухових здібностей виконавця. Його виконавські наміри підпорядковуються слуховим уявленням, слухова увага повинна бути активною, слуховий контроль надзвичайно суворим, а загальна увага організованою.

Розвиток цих якостей допоможе студенту контролювати неточності у своєму виконанні, правильно реагувати на неякісне звучання і наполегливо добиватися добрих результатів. Цим розвивається уважне відношення до прийому звукоутворення, забезпечує повноцінне звучання. Робота над звуком полягає у засвоєнні тембру, динаміки і штрихів.

Без *фразування* не можливо досягнути високого рівня виконавської майстерності. Поділ музики на фрази обумовлена самою сутністю музичного твору. Визначення поділу моментом дихання, стремління до фразування – це правильний шлях до визначення кульмінаційних крапок. Інтонаційний і динамічний початок і спад фрази необхідно музиканту у роботі над музичним текстом.

Фразування є, перш за все, засобом вираження художнього образу музичного твору. Вона містить в собі засоби звукоутворення, звуковедення, синтезує динаміку, агогіку, штрихи індивідуально.

При аналізі музичного тексту увага студента має спрямовуватися на такий чинник виразності, як *динаміка*. Уважне її вивчення допоможе виконавцю виявити кульмінаційні моменти, за допомогою котрих композитор передає емоційну напругу твору. Градація динамічних відтінків безмежна. Її виразність і різноманітність залежить від сприйняття художнього образу та майстерності виконавця-духовика.

Особливе місце в роботі над твором слід уділяти *штрихам*. Вони відображають характер і темперамент твору. При грі у стилі композитора, в манері і характері виконуемого музичного тексту, вірні штрихи у виконавця з'являються самі по собі, а нотний зміст з позначеннями є підказкою. Таким чином, отримується не дедуктивний метод гри - від приватного штриху до загального (характеру твору), а навпаки – індуктивний, від загального (характер твору) до приватного (штрихи). Штрихи повинні виконувати художню і технічну сутність. Від правильного виконання штрихів залежить вірне прочитання музичного тексту. Штрихи – це

характерні форми звукоутворення, які отримуються відповідно артикуляційним прийомом у залежності від інтонаційно-сміслового змісту музичного твору.

У визначенні штрихів необхідно виходити з музично-виразного значення. Штрихи умовно можна поділити на протяжні (зв'язні і розділові) і коротко звучні. До перших відносяться *legato* і *legatissimo* (зв'язні) і *staccato* і *staccatissimo* (коротко звучні). Протяжні (зв'язні і розділові) штрихи необхідні головним чином у виконанні кантилени, а короткі служать чіткості, гостроті звуку.

Штрихи взаємодіють з іншими засобами виразності, сприяють втіленню виконавцем ідейно-емоційного змісту твору.

Музичний твір характеризується не тільки мелодичною виразністю, але і ритмічним малюнком. Правильно розшифрований *ритм* твору детально відтворює музичний задум композитора. Ритм лежить у основі відтворення художнього метро-ритму, емоційної насиченості, образно-змістовної музичної мови.

Одна з основних сторін роботи є *технічне оволодіння* твором. Робота над технічно складними місцями повинна відповідати змісту твору і програватися в повільному темпі. Ритмічна сторона, фразування, нюанси повинні відповідати твору як у швидкому так і помірному темпі. При цьому в повільному темпі не можна мислити окремими нотами: кожний тон повинен співвідноситися до попереднього і послідуєчого звукам. Легкість звучання фігураційних пасажів, чіткість артикуляції – все це вимагає від виконавця серйозної технічної підготовки.

Для більш точного закріплення трудних фігурацій потрібно їх програвати різними штрихами і артикуляцією. При такій грі злагоджено працює язик і пальці.

«Всі технічні прийоми народжуються з пошуку того чи іншого звукового образу. Велику помилку зробить той, хто відриває техніку від змісту музичного твору... Не можна відривати прийоми виконання від тої звучності, яку належить отримати...»(К.Н.Ігумнов).

Головну роль у побудові музичного твору виконує *темп*. Швидкість руху залежить від характеру твору. Необхідно звернути увагу на правильне тлумачення темпових авторських позначках. Важливо правильно визначити величину темпу відповідно до технічних можливостей виконавця. Авторські вказівки на темп

припускають, що повинно бути, а почуття міри загалом залежить від індивідуальності і можливості студента. Нерідко педагог робить «підміну» темпу характером звучання.

В практичній роботі над твором аналітичний аналіз безпосередньо переплітається з іншими методами: прийомами диригентського показу вдиху, зняття, проспівування, методами асоціацій, порівняння і співставлення. Так, при визначенні емоційного настрою основних тем твору ефективно проспівування мелодичного голосу; загальна логіка музичного розвитку, його драматургія добре виявляється за допомогою аналізу музичного тексту; асоціації і порівняння допомагають більш глибокому розумінню музики, усвідомлення різниць між частинами, основними розділами твору.

Метод асоціацій, порівняння і співставлення вивчаемого твору широко використовується в музичній практиці навчання. Для асоціацій і співставлень може служити самі різні образні уявлення: від самих простих до складних, розвернутих образів, які асоціюють з характером програмності. Чим більша ерудиція студента-виконавця тим вільно він володіє методами цілісного і диференційного аналізу, тим більше різнохарактерних асоціацій виникає у нього при вивченні твору.

Матеріалом для асоціацій і співставлень можуть бути самі різні образні уявлення: від самих простих, основаних на відчутті (світлових, просторових і.п.) – до складних, розгорнутих асоціативних образів, які набувають характеру програмності.

Володіння методом асоціацій – вміння виявляти асоціативні зв'язки музики з оточуючим світом, вміння говорити про музику мовою метафор необхідно для студента. Знайдені в роботі образні порівняння можуть потім з успіхом ним використовуватися в подальшій роботі над художнім образом.

Для кращого осмислення змісту музичного твору можна використовувати *метод словесної інтерпретації* музичного образу. Цей метод ефективний для розвитку образного мислення здібності в усній формі, на основі отриманих знань яскраво і переконливо висловлювати свої думки. На емоційну сферу студента позитивно впливають образні порівняння, вільні від примітивної ілюстрації,

викладені у яскравій емоційній словесній формі, спроможні збагатити і творчо направити процес роботи над музичним твором. Метод художнього порівняння вимагає від студента постійного творчого пошуку самих різних знань у областях мистецтва.

Використовуючи метод асоціацій, слід пам'ятати, що, як і любе «сильнодіючий засіб», педагог вимагає обережності у використанні, вдумливого підходу; при невмілому його використанні він може принести не стільки користі, скільки шкідливості. Примітивне «сюжетне» тлумачення музики може призвести до скривлення авторського задуму, знесилить поетичну концепцію твору.

Виразність, емоційна яскравість виконання залежить у багатьох випадках від виконання мелодичної лінії, так як вона є головним носієм смислу музичного твору. Більшу користь у роботі над мелодією приносить метод приспівування.

Проспівування мелодії дає можливість безпосередньо відчутти «вокальність» інструментальної інтонації, її первісну родинність до людського голосу. Особистісний спів допоможе виявити правильне, логічне фразування, природне членування мелодії на фрази і мотиви, відчутти необхідність музичного «дихання».

Метод проспівування особливо ефективний у роботі над творами кантиленного характеру, де вимагається спів, виразне виконання мелодичного голосу.

Таким чином, другий етап на меті поглиблення естетичного переживання музики можуть бути використані наступні методи роботи:

- Аналітичний аналіз;
- Метод асоціацій, порівняння і співставлення;
- Метод проспівування.

Третій – Виконавський наліз: драматургічна лінія розвитку художнього образу

Метою цієї роботи є формування цілісного музично-виконавського образу і його реального втілення у виконанні. Розуміння цілісності розвитку твору,

взаємозв'язку і взаємодії його основних частин, створення ясного виконавського плану – такі основні передумови виконання твору в цілому.

Алгоритм музично-виконавських знань для формування детальної роботи над змістом музичного твору (принципи музичної драматургії, логіка музичної форми, зміст музичного образу і художньої мети).

Музична драматургія:

- Знання про зміст поняття «музична драматургія», розуміння інтонаційно-образного, тематичного розвитку твору.
- Знання видів музичної драматургії (конфліктна, контрастна, монодраматургія) і вміння її розпізнати та втілити в звуковій формі.
- Уява про кульмінації (часткові, загальна) та вміння їх визначити в музичній композиції (найвища крапка емоційного напруження).
- Знання про основні принципи розвитку музичної образності (основні теми, контраст, ародні з'єднання між частинами музичної драматургії, конфлікт, знаходження психологічного спокою) і вміння організувати за допомогою звукових ефектів руху (агогічних змін, динамічних хвиль, артикуляційних змін) розкриття музичного сюжету.

Музичний образ:

- Уява про музичний образ як форму відображення в звуковій палітрі музичної ідеї композитора.
- Уява про музичний образ як цілісну інтонацій систему і вміння в процесі виконання музичного твору здійснити думку композитора.
- Знання про типологію музичної образності (ліричні, драматичні, комічні) і вміння у виконавській інтерпретації відтворити визначений характер.
- Уява про сутність музичної програмності і вміння за допомогою виконавських засобів виразності втілити значення музичного висловлювання.

Художня ідея:

- Уява про художню ідею твору як засобу відображення в музиці світогляд композитора і вміння, на основі вивчення стилю та жанру твору, визначити розуміння змісту авторського задуму.

- Розуміння художнього замислу музичного тексту з авторських позначок (програмна назва, ремарка, поетичний епіграф, інтонаційний зміст тематизму) та вміння знаходити способи виконавської реалізації заявлених через них композиторській уяві.

Музична форма:

- Знання поняття «музична форма», вміння аналізувати виконуючий твір з позицій смислових, емоційно-образних значень.
- Знання трактовки поняття музична форма як структура музичного твору і вміння визначити певну послідовність частин, межі мілких і крупних будов, характер їх взаємодій.
- Знання про різноманітні музичні форми (період, двочастинна проста і складна, сонатна, рондо, варіації) і вміння аналізувати будову виконуємого твору і класифікувати його форму.
- Знання про основні принципи формоутворення (повторність, варіаційність, контраст) та вміння створювати у виконанні цілісність форми усього твору засобами темпу, динаміки, штрихів.

Музичний жанр:

- Знання поняття «музична жанр», вміння визначити жанрову основу виконуємого твору.
- Знання типології музичних жанрів (камерно-інструментальний, концертний, театральний), вміння виявити, притаманний цій типології, відповідні коло ідей, тем, музичні образи.
- Знання історії виникнення і розвитку музичного жанру і вміння в індивідуальній виконавській інтерпретації утілити їх риси.
- Знання про характер відмінних рис визначеного жанру і вміння виявити жанрові ознаки у виконуваному творі.

Музичний стиль:

- Уява про музичний стиль, його характерні ознаки засобів музичної виразності. Вміння аналізувати їх на рівні образного змісту, ідейної концепції.

- Вміння застосовувати знання основних ознак композиторського письма (особливості гармонії, фактури, мелодії, ритму, темпу) в індивідуальній інтерпретації музичного твору.

Отже, знання Алгоритму музично-виконавських знань допоможе студенту вирішити професійні завдання при створенні індивідуальної художньої інтерпретації авторського тексту.

Для створення індивідуальної художньої інтерпретації допоможе продуманий виконавський план з визначенням опорних крапок у відтворенні музичного тексту, який застосовується на всіх етапах роботи над музичним твором. Він складається з двох розділів: аналітичний і виконавський.

Виконавський аналіз є продовженням аналітичного, але в призмі художнього образу музичного твору, композиційним і драматургічним виразом музичної форми.

Оскільки художній образ – це спільність змісту і форми, оскільки поняття музичної драматургії поширюється як на образний зміст твору, так і на засоби його виразності (у тому числі і композиції). Поняття драматургії припускає образний світ твору як багатоскладову систему; як процес співставлення, взаємодію, розвиток образно-сміслових починань і як закінчену картину світу. Так як система музичних образів у творі має свою індивідуальність і в той же час, типова для творчості композитора, стилю епохи, жанру, форми, то поняття драматургії відноситься не тільки до образної системи даного конкретного твору, а й до його типу, узагальнюючи риси цілого ряду творів. Тому драматургія в цій трактовці – і зміст і форма, багатообразна система.

Поняття музичної драматургії для музики дуже важливе. Воно втілює в себе погляд на зміст твору як на специфічне музичне відображення реальної дійсності. Зміст музичного твору утримує в собі «інформацію»: про стиль і майстерність композитора, його особистості; погляд на світ, установки цінностей; о часі, коли було створено музичний твір; про жанр, в якому було написано. Образний смисл твору лиш одна із сторін, один з компонентів його цілісного змісту.

Дмитро Кабалевський писав: «..вчення про музичну драматургію повинно було б стати теорією, яка б розглядала музику у єдності її форми і змісту. Це вчення повинно допомагати нам при аналізі музичного твору відповісти на три важливих питання, які визначають його естетичну оцінку: які образи цього твору, які у них взаємовідносини і розвиток і як при цьому виявляється і затверджується основна ідея всього твору і окремих складових його частин».

Драматургія відзначає процес внутрішнього розвитку музичного твору, оскільки розвиток в творі багатоплановий: це не тільки образне становлення, але і рух у площині музичного матеріалу – зміна тем, тональностей, зміни фактурні, мелодичні, темброво-оркестрові, ладогармонічні, жанрові – тож кожний з цих «локальних» процесів може іменуватися драматургією. Тож, визначаючи драматургію як специфічним музичним процесом, твір тематично розгортається засобами музичної мови і формоутворювання.

Складові музичної драматургії:

1. *Експозиція* – знайомство з головною темою. В цій частині намічається характер розвитку дії, яка може розвиватися поступово, а може і динамічно, активно, в залежності від мети автора музики.
2. *Зав'язка* – починається розвиток дії, який призведе в наступному до кульмінації.
3. *Сходінки перед кульмінацією* – це частина твору, в якій розгортається дія. Конфлікт, риси якого визначалися у зав'язці, знаходить напруги.
4. *Кульмінація* – найвища смислова крапка розвитку драматургії музичного твору.
5. *Розв'язка* або *Кода* завершує дію.

Всі частини драматургії органічно зв'язані одна з одною, послідовно доповнюють і розвивають її. Тільки синтез усіх компонентів дозволяє автору створити таку драматургію твору, яка б хвилювала, заворожувала слухача.

Закони драматургії вимагають, щоб різні співвідношення частин, епізодів підпорядковувались основному замислу, основній задачі, яку ставить перед собою автор твору, а це у свою чергу, сприяє народженню різноманітних, різнопланових

творів. Знання законів драматургії допомагає композитору в роботі над музичним твором, а також виконавцю при аналізі вже створеного твору.

Розуміючи драматургічну лінію розвитку художнього образу, студенту легше обійняти загалом твір і намагатися втілити в живе виконання.

При детальній емоційно-насиченій та аналітичній праці текст твору вивчається на пам'ять сам собою. Студент повинен зрозуміти, що музичний текст вивчається мотивами, фразами, більшими будовами.

Четвертий етап – завершальний, підготовчий до концертного виступу

Після того, як проведена детальна робота над твором, вивчено напам'ять і засвоєно технічно, настає останній – заключний етап роботи, метою якого є формування цілісного музично-виконавського образу і його реального втілення у виконання.

Цей етап – стадія поєднання частин твору – припускає, як і період ознайомлення, цілісне охоплення твору, програвання його цілком. Між початковим і завершальним етапами засвоєння твору багато спільного: і в тому і в другому випадку вимагається синтетичний, узагальнюючий підхід до твору. Але на завершальній стадії цілісне представлення формується на більш вищому рівні з урахуванням усієї виконаної роботи, всіх отриманих на попередніх етапах знань і вражень.

На основі цих отриманих раніше знань про твір, повинна бути сформована емоційна програма виконання – тобто «більш конкретний і послідовний ланцюжок емоцій і настрою, які виникають у музиканта, виконуючого музичний твір».

Як зазначає Г.М. Падалка: «Інтерпретація – основний вид художньої діяльності у виконавських мистецтвах. Процес мистецької інтерпретації містить не тільки відтворювальні, репродуктивні аспекти, але і значний потенціал виявлення творчого ставлення до твору. Виконавцю треба не лише заглибитись у авторські почуття образу і якомога повніше передати його у власній трактовці, а і виявити власне розуміння тексту, виразити власні почуття, передати особливості власного сприйняття того, що створив автор».

Емоційна програма або план інтерпретації повинен відбивати стратегію і тактику виконання, його загальну логіку, закономірність зміни виражених музикою почуттів і настрою, лінію драматургічного розвитку музичного образу. Продумується емоційна програма виконання.

Розшифровується роль і значення кожної з частин, встановлюється єдність і контрастність структурних елементів – частин, періодів, фраз, мотивів, визначається їх кульмінації. Такий поглиблений аналіз музичного твору В.Г. Москаленко називає «інтерпретаційним аналізом».

У процесі узгодження кульмінацій виявляється головна кульмінація музичного твору, що є основою наскрізного розвитку всього музичного матеріалу. Досконалість виконання музичного твору базується на таких принципах:

- розуміння процесу розвитку музичного твору як розгортання цілісної музичної картини у часі;
- усвідомлення виконавцем функцій частин музичної форми та його образної структури;
- наскрізний розвиток і його динамічний план;
- відчуття ритму форми, її внутрішніх пропорцій;
- роль динаміки і темброво-інструментальних засобів у досягненні музичної образності;
- відчуття завершеності музичного процесу;
- поєднання виконавських традицій та індивідуальної інтерпретації, як умова наповнення слухацького інтересу емоційними відчуттями виконавця.

Безумовно, абсолютно справедливою є вимога точно відтворювати музичний текст в авторській редакції для виявлення художнього змісту твору. З іншого боку, треба розуміти, що нотний запис в змозі передати тільки звуковисотну концепцію музичного твору. Динамічні, темпові, тембральні особливості виконання належать в значній мірі до компетенції виконавця. Таким чином, нотний текст є єдиним, але вельми неповним джерелом інформації про творчий задум автора. З цих позицій творчої свободи вибудовується ставлення виконавця до створення власної концепції інтерпретації музичного твору.

Очевидним є те, що сліпе відтворення авторського тексту ще не містить у собі ознак дійсного розуміння музичної ідеї. Таке розуміння формується на основі ерудиції і таланту музиканта, на основі творчої практики і теоретичних положень, які містять досвід багатьох поколінь виконавців. Талановитий інтерпретатор завжди враховує, що «звукові ідеали» різних епох і народів, класичної, народної або джазової музики мають свої специфічні особливості, які формують творчий простір для створення власної інтерпретації.

Найбільш важливі моменти роботи на заключному етапі вивчення твору:

- Створення емоційної програми виконання. План інтерпретації;
- Пробні програвання у належному темпі і настрою.

План

роботи над художнім твором

1. Ознайомчий (знайомство з музичним текстом).
2. Детальна робота над твором (музично-виконавський аналіз).
3. Виконавський план – драматургічна лінія розвитку художнього образу (художньо-виконавський аналіз музичного тексту).
4. Завершальний, підготовчий до концертного виступу.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Апатский В.Н. Основы теории и методики духового музыкально-исполнительского искусства / В.Н.Апатский. Учебное пособие. – К., НМАУ им. П.И.Чайковского, 2006. – 432с.
2. Блажевич В. Работа над музыкальным произведением в классе тромбона музыкального училища. М – 1975
3. Болотин С. Методика преподавания игре на трубе. М – 1980
4. Борисова С.В. Про особливості самостійної роботи майбутніх учителів музики над музичним твором у процесі професійної підготовки / С.В. Борисова // Вісн. Луган. нац. пед. ун-ту імені Тараса Шевченка. – 2003. – № 7. – С.14–16.
5. Бочкарев Л.Л. Психология музыкальной деятельности / Л.Л. Бочкарев. – М. : Классика-XXI, 2008. – 352 с.
6. Буяновский Б. Методика преподавания игре на валторне. Л – 1989
7. Гордійчук Л.В. Самостійна робота над музичним твором: основні етапи та методи: методичні рекомендації для студентів спеціальності 025 «Музичне мистецтво» з дисципліни «Спеціальний музичний інструмент». Фортепіано. / Л.В.Гордійчук. – Луцьк: Надстир'я, 2017. - 28с.
8. Демидова М.Г., Левицька І.М., Новська О.Р. Основний музичний інструмент: навчальний посібник для здобувачів освіти за першим (бакалаврським) рівнем ОПП Середня освіта (Музичне мистецтво), спеціальність 014 Середня освіта (Музичне мистецтво); ОПП музичне мистецтво, спеціальність 025 Музичне мистецтво. – Одеса: Університет Ушинського, 2020. – 200с.
9. Кириллов С.В. Особенности формирования художественного образа в аспекте интерпретации музыкального произведения / Известия Самарского научного центра Российской академии наук, т.11. 4(4), 2009. – 1068-1072.
10. Кириллов С.В. Проблема музыкального мышления в контексте исполнительской деятельности музыканта-духовика / Известия Самарского научного центра Российской академии наук, т.11. 4(5), 2009. – 1357-1363.
11. Педагогіка і методика музичного виховання (питання і відповіді) та практичні поради щодо підготовки студентів до державної атестації : навч.-метод. посіб. /

[Григор'єва В.В., Пащенко І.М., Щербакова Н.М. та ін.] ; під ред. к.п.н., доц. І.В. Дубінець. – Мелітополь: ПП Скребейко П.В., 2017. – 385 с.

12. Психология музыкальной деятельности : Теория и практика : учеб. пособие для студ. муз. фак. высш. пед. учеб. завед. / Д.К. Кирнарская [др.] ; Под ред. Г.М. Цыпина. – М. : Академия, 2003. – 367 с.

Електронні ресурси

1. <http://www.angelfire.com/music2/thecornetcompendium/index.html>

2. <http://www.basssax.com/adolphesax.htm>

3. <http://www.flutehistory.com/Timelines/index.php3>

4. <https://www.historicbrass.org/publications/hbs-journal>

5. https://www.idrs.org/publications/?s=&is_v=1

6. <http://www.internationalwoodwind.com/>

7. <http://kimballtrombone.com/category/trombone-history/>

8. www.oboe.ru

9. <http://trumpetclub.ru/istoriya-truby.html>

10. <http://www.serpentwebsite.com/>

11. <https://www.trumpetguild.org/journal>

12. <http://www.yeodoug.com/serpent.html>

13. <http://tuba.org.ru/article.php>